

Γράφει ο Θεολόγος-Εκκλησιαστικός Ιστορικός-Νομικός κ. Ιωάννης
Ελ. Σιδηράς

Αρχιεπίσκοπος Τιράνων και Πάσης Αλβανίας Αναστάσιος

- **Επετειακό Αφιέρωμα επί τη συμπληρώσει
εικοσιπενταετούς (1992-2017) ευκλεούς και
τετιμημένης αρχιεπισκοπικής διακονίας στην
μαρτυρική Εκκλησία της Αλβανίας**
- **Ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος και ο Οικουμενικός
Πατριάρχης Βαρθολομαίος σε αγαστή συνεργασία
και φιλάδελφο πνεύμα ήταν στους ώμους τους το
ευθυνοφόρο έργο για την επιτυχή ολοκλήρωση της εν
Κρήτη Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου
Εκκλησίας**

Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας ανακηρύχθηκε αυτοκέφαλη κατά το έτος 1937 κατόπιν εκδόσεως πατριαρχικού και συνοδικού τόμου, αλλά μετά τον β' παγκόσμιο πόλεμο αντιμετώπισε το σκληρό πρόσωπο του αθεϊστικού κομμουνιστικού καθεστώτος, όταν το έτος 1969 η Αλβανία έγινε το πρώτο αθεϊστικό κράτος της υφηλίου, ενώ το Σύνταγμα του 1976 απαγόρευσε αυστηρώς κάθε έκφραση θρησκευτικής πίστεως και λατρείας. Προς το τέλος του 1990 ο διωγμός κατέπαυσε και άρχισε σταδιακά η λειτουργία ολίγων εκκλησιών.

Στις αρχές Ιανουαρίου 1991 ο μακαριστός Οικουμενικός Πατριάρχης Δημήτριος Α' (1972-1991) και η Αγία και Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου όρισε ως πατριαρχικό έξαρχο στην Αλβανία τον τότε επίσκοπο (μετέπειτα μητροπολίτη) Ανδρούσης κ. Αναστάσιο, καθηγητή του πανεπιστημίου Αθηνών για να μεριμνήσει για την ανασύσταση της Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Αλβανίας. Η σχετική άδεια της αλβανικής κυβερνήσεως εδόθη περί τα μέσα Ιουλίου 1991. Τον Αύγουστο του 1991 συνεκλήθη η πρώτη γενική κληρικολαϊκή συνέλευση της Ορθοδόξου

Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Αλβανίας στα Τίρανα για την αναδιοργάνωση των εκεί επαρχιών.

Για την ανασυγκρότηση της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Αλβανίας, με πρωτοβουλία του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου, η Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου εξέλεξε τον μητροπολίτη Ανδρούσης Αναστάσιο ως αρχιεπίσκοπο Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας. Ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος έδωσε το «Μέγα μήνυμα» στο Φανάρι την 12η Ιουλίου 1992 και η ενθρόνισή του πραγματοποιήθηκε στον καθεδρικό ναό του Ευαγγελισμού των Τιράνων.

Την 18η Ιουλίου 1998, κατόπιν πολλών και μακροχρόνιων αντιδράσεων της αλβανικής κυβερνήσεως, συνεδρίασε για πρώτη φορά η Ιερά Σύνοδος και μέχρι το 2000 επληρώθησαν και οι κενές μητροπόλεις Βερατίου, Κορυτσάς και Αργυροκάστρου. Το Νοέμβριο του 2006 συνήλθε η Γενική Κληρολαϊκή Συνέλευση, η οποία ψήφισε τον νέο καταστατικό χάρτη της εν Αλβανία Εκκλησίας.

Παρά τα πολλαπλά εμπόδια, τα οποία αντιμετώπισε η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας κατά τα τελευταία 17 έτη, ανασυγκροτήθηκε από τα ερείπια και επιτελεί σήμερα σπουδαίο και πολύπλευρο έργο. Υπολογίζεται δε ότι το ¼ του πληθυσμού της Αλβανίας ανήκουν στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

Έχουν ανασυσταθεί ορθόδοξες ενορίες σε χωριά, κωμοπόλεις και πόλεις, όπου αναπτύσσεται το ορθόδοξο λειτουργικό, κηρυκτικό και κατηχητικό έργο με την συμμετοχή κληρικών και λαϊκών. Οργανώθηκαν σύνδεσμοι ορθοδόξων γυναικών, ορθοδόξου νεολαίας και διανοουμένων, που βοηθούν στο εκκλησιαστικό έργο. Από το 1992 λειτουργεί ανελλιπώς η ορθόδοξη θεολογική ακαδημία. Παράλληλα δε εχειροτονήθησαν πολλοί νέοι κληρικοί. Από το 1998 άρχισε να λειτουργεί στο Αργυρόκαστρο και το εκκλησιαστικό λύκειο «Τίμιος Σταυρός» μαζί με οικοτροφείο. Παρόμοιο εκκλησιαστικό λύκειο λειτουργεί και στην πόλη του Δυρραχίου.

Η Εκκλησία της Αλβανίας έχει οργανώσει δική της τεχνική υπηρεσία και έχει αναπτύξει ευρύ οικοδομητικό έργο που φαίνεται στους πολλούς ναούς που ανεγέρθησαν, καθώς και στα πολιτιστικά μνημεία, στα τυπογραφεία, κηροπλαστεία, ξυλουργεία, σιδηρουργεία, εργαστήρια ξυλογλυπτικής, εργαστήρια συντηρήσεως εικόνων και αγιογραφίας που κατασκευάστηκαν με πρωτοφανείς ρυθμούς. Πνευματικά κέντρα, κέντρα νεότητας, ξενώνες, μονές, νηπιαγωγεία και κλινικές κοσμούν με τις άοκνες ενέργειες του αρχιεπισκόπου πολλές πόλεις, κωμοπόλεις και χωριά. Το όλο οικοδομικό έργο της Ορθόδοξου Εκκλησίας συμβάλλει στην οικονομική

ανάπτυξη της χώρας με τρόπο αθόρυβο. Μέσω της νομικής υπηρεσίας της Εκκλησίας, η Ιερά Αρχιεπισκοπή αγωνίζεται για την επιστροφή της εκκλησιαστικής περιουσίας.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας απέκτησε δικό της τυπογραφείο και εκδίδει την μηνιαία εφημερίδα «Ανάστασις», παιδικά, νεανικά, φοιτητικά και επιστημονικά περιοδικά, καθώς και διάφορα θρησκευτικά βιβλία. Παράλληλα ανεπτύχθησαν σημαντικές πρωτοβουλίες στους τομείς υγείας, εκπαίδευσης, κοινωνικής πρόνοιας, αγροτικής αναπτύξεως, πολιτισμού και οικολογίας.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα δύο ιδρύματα που συνέστησε, όπως είναι το ίδρυμα «Ορθόδοξες κλινικές Ευαγγελισμού» και το ίδρυμα «Πνοή αγάπης». Συγχρόνως λειτουργούν πολυϊατρεία, κέντρα υγείας, κέντρα επαγγελματικής αποκατάστασης και ορφανοτροφεία. Πάμπολλα είναι τα λειτουργούντα συσσίτια, κέντρα διανομής ρουχισμού και φαρμάκων. Ανεπτύχθησαν προγράμματα αγροτικά, υδρεύσεως, υγιεινής και οικιακής οικονομίας. Ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος με πρωτοβουλίες του συνέβαλε στην ανακαίνιση πανεπιστημιακών σχολών στα Τίρανα, στην ενίσχυση δημόσιων ορφανοτροφείων, οίκων τυφλών, ενώ φρόντισε για την κατασκευή υδραγωγείων, ορεινών δρόμων, γεφυρών και σχολείων. Επιστέγασμα του τεραστίου ποιμαντικού έργου του Αρχιεπισκόπου Αναστασίου υπήρξε η κατά την 1^η Ιουνίου 2014 τέλεση των εγκαινίων του νέου και μεγαλοπρεπεστάτου Ιερού Καθεδρικού Ναού της Αναστάσεως του Χριστού στα Τίρανα προεξάρχοντος του Οικουμενικού Πατριάρχου Βαρθολομαίου και συνιερουργούντων πολλών προκαθημένων και εκπροσώπων των Ορθοδόξων Πατριαρχείων και Αυτοκεφάλων Εκκλησιών. Επειδή όλα τα παραπάνω συντελέστηκαν με τις άοκνες πρωτοβουλίες του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Τιράνων και Πάσης Αλβανίας κ. Αναστασίου, ο οποίος υπήρξε όντως ο αναδιοργανωτής της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Αλβανίας, σήμερα πλέον πανθομολογείται ότι η αρχιεπισκοπική του θητεία μένει στην ιστορία ως «εποχή Αναστασίου».

Προσφώνηση Οικουμενικού Πατριάρχου Βαρθολομαίου προς τον νεοεκλεγέντα Αρχιεπίσκοπο Τιράνων και Πάσης Αλβανίας κ. Αναστάσιον

(12 Ιουλίου 1992)

«Μακαριώτατε και Πεφιλημένε εν Χριστώ Αδελφέ,

Μετά πεπληρωμένης χαράς αγγέλλομεν υμίν ότι ζητηθείσης παρά του Οικουμενικού Πατριαρχείου της εκλογής Προκαθημένου της εμπεριστάτου θυγατρός και αδελφής Ορθοδόξου Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Αλβανίας,

τούτο απέβλεπεν ανεπιφυλάκτως εις το πρόσωπον του εκείσε εξάρχου αυτού, του οποίου το έργον μετά πλείστης ικανοποιήσεως και υπερηφανείας παρηκολούθει από της αναθέσεως αυτώ των τιμητικών καθηκόντων τούτων.

Και ούτω τη κδ' παρελθόντος μηνός Ιουνίου η υμετέρα Μακαριότης παμψηφεί εξελέγη υπό της περί ημάς Αγίας και Ιεράς Συνόδου Αρχιεπίσκοπος Τιράνων και πάσης Αλβανίας, εγχειρισθέντος ούτως εις τας στιβαράς χείρας Αυτής του ηγαλιού της ως είρηται Εκκλησίας.

Και δικαίως. Διότι υμείς και λιπαράν μόρφωσιν έχετε και ήθος και κύρος διαθέτετε και δια την εργατικότητα υμών διακρίνεσθε και στοργήν δια τον άνθρωπον έχετε, δι' ον και θυσίας υφίστασθε, και, γενικώς, εις την συνείδησιν της Εκκλησίας είσθε ο καταξιωμένος Ιεράρχης, ο τιμήσας τας εν αις άχρι τούδε διηκόνησε θέσεις και καταστάς ούτως άξιος ίνα και μείζονος τιμηθή υπ' αυτής, τούθ' όπερ και γενόμενον εχαιρετίστη παγκοίνως μετ' εκδηλώσεων ενθουσιασμού.

Γνωρίζομεν, Μακαριώτατε, και την αφοσίωσιν υμών εις τον μαρτυρικών τούτον θρόνον του Φαναρίου και οπόσον βαθέως αισθάνεσθε την ιδιαιτέραν αυτού αποστολήν εν τω συστήματι των Ορθοδόξων Εκκλησιών, ιδιαιτέτως σήμερα, και τούτο το απεδείξατε πλειστάκις. Ουδαμώς αμφιβάλλομεν ότι και εν τω μέλλοντι αι σχέσεις υμών προς το Οικουμενικόν Πατριαρχείον θα είναι υποδειγματικά, επ' αγαθώ αμφοτέρων των Εκκλησιών ημών και της όλης Αγίας Ορθοδοξίας.

Ευχόμεθα υμίν δύναμιν εξ ύψους εις εκπλήρωσιν της βαρείας Υμών αποστολής, ότι οι καιροί χαλεποί και αι συνθήκαι εν Αλβανία χαλεπότεραι. Αι προσευχαί της Μητρός Εκκλησίας και της ημετέρας Μετριότητος θα συνοδεύωσι την Υμετέραν προσφιλή Μακαριότητα και τον πολυπαθή Ορθόδοξον εκείσε λαόν εις την Ανάστασιν και εις την δόξαν των τέκνων του Θεού.

Άξιος! Άξιος! Άξιος».

Αντιφώνησις

Του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Τιράνων και πάσης Αλβανίας κ. Αναστασίου

«Παναγιώτατε Δέσποτα,

Εν συντριβή και συνοχή καρδιάς ενωτίζομαι κατά την στιγμίν ταύτην από των σεβαστών χειλέων της Υμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος την απόφασιν της Μητρός Εκκλησίας να αναθέση εις την ταπεινότητά μου το

τιμητικών, αλλά βαρύ έργον του Αρχιεπισκόπου Τιράνων και πάσης Αλβανίας κατά την περίοδον της εκ των ερειπίων αναστηλώσεως της μαρτυρικής αυτής Εκκλησίας.

«Πώς έσται τούτο;» ήτο η πρώτη αντίδρασίς μου, όταν τον Ιανουάριον του 1991 με εκαλέσατε να μεταβώ εις Αλβανίαν ως Πατριαρχικός Έξαρχος δια την αναδιοργάνωσιν της διαλυθείσης από το αθεϊστικόν καθεστώς Ορθοδόξου Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Αλβανίας. Η πρώτη εκείνη έκπληξις εσφραγίσθη ευθύς με το «γένειτό μοι κατά το ρήμα σου» (Ματθ. 26,39).

Η ταπεινή μου διακονία ως Πατριαρχικού Εξάρχου, η οποία άρχισε με οδηγόν την Θεομητορικήν υπακοήν και ολοκληρώνεται με τον λόγον αυτόν του Χριστού, με εβοήθησε να λύσω με ένα ιδιαίτερον, μυστικόν τρόπον την χριστολογικήν σημασίαν του «απεσταλμένου», ο οποίος ου ζητεί το ιδικόν του θέλημα, αλλά, το θέλημα του πέμψαντος αυτόν.

Παναγιώτατε,

Αισθάνομαι την ανάγκην να εκφράσω και πάλιν κατά την ιεράν αυτήν ώραν, εν όλη καρδία και διανοία, την εκ βαθέων ευχαριστίαν μου τω ελεούντι με συνεχώς Τριαδικώ Θεώ, και την ολόψυχον ευγνωμοσύνην μου προς την Υμετέραν θειοτάτην Παναγιότητα και την περί Αυτήν Αγίαν και Ιεράν Σύνοδον δια την εξαιρετικήν εμπιστοσύνην και αγάπην με τας οποίας με έχετε τιμήσει και αι οποία κορυφώνονται εις την πρόσφατον εκλογήν.

Δεήθητε, παρακαλώ, εις την νέαν αποστολήν, την οποίαν η Εκκλησία μου αναθέτει, να ζήσω ως Αρχιεπίσκοπος Τιράνων την ευθύνην του «Πρώτου» της κατ' Αλβανίαν Εκκλησίας με καθοριστικόν οδηγόν τον λόγον του Κυρίου, «ει τις θέλει πρώτος είναι έσται πάντων έσχατος και πάντων διάκονος» (Μάρκ. 9,35).

Ο λαός του Θεού εκεί είναι εξουθενωμένος «πτωχός» και – με την ευαγγελικήν έννοιαν – «τεθραυσμένος», αποκαρδιωμένος. Θα απαιτηθούν ανυπόκριτος αγάπη, γνησία ταπεινώσις, στοργική υπομονή, διακριτική σύνεσις, αντοχή και καρτερία αλύγιστη (τα οποία δυστυχώς δεν διαθέτω) δια να στηριχθή ο ευγενής Αλβανικός λαός εις την Ορθόδοξον πίστιν και να καθοδηγηθή εις οδόν Κυρίου. Έχει φθάσει η μεγάλη ώρα δια να ισχύση δια την Αλβανίαν ο λόγος του Θεού όπως τον αναφέρει ο Ωσηέ: «Καλέσω τον ου λαόν μου, λαόν μου, και την ουκ ηγαπημένην, ηγαπημένην και έσται εν τω τόπω ού ευρεθή αυτοίς, ου λαός υμείς, εκεί κληθήσονται υιοί Θεού ζώντος» (Ρωμ.9,25-26).

Θα ήθελα επίσης να Σας διαβεβαιώσω, Παναγιώτατε, ότι θα συνεχίσω την διακονίαν μου εν ειλικρινεί πάντοτε αφοσιώσει εις την Μεγάλην του

Χριστού Εκκλησίαν και ότι η Ορθόδοξος Αυτοκέφαλος Εκκλησία της Αλβανίας θα τηρήση πιστώς όσα αναφέρονται εις τον Τόμον της παραχωρήσεως του Αυτοκεφάλου, επί γενικότερων δε διορθοδόξων, διαχριστιανικών και διαθρησκευτικών θεμάτων θα επικαλούμερα και θα ακολουθώμεν τας σοφάς οδηγίας και την μοναδικήν πείραν της Μητρός Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως.

Γνωρίζω ότι αι δυνάμεις μου, τόσον αι πνευματικάί όσον και αι σωματικάί είναι πολύ εύθραστοι, ως «οστράκινα σκεύη», «ίνα η υπερβολή της δυνάμεως η του Θεού και μη εξ ημών» (Β΄ Κορ. 4,7). Η σκέψεις ότι ο Παράκλητος, δια των πατρικών ευχών Σας, θα με συνοδεύη, με παρηγορεί.

Εν απορία, υπακοή, πίστει και ευγνωμοσύνη παραδίδομαι εις την χάριν του Θεού και το μυστηριώδες θέλημά Του «ότι εξ αυτού και δι' αυτού και εις αυτόν τα πάντα. Αυτό η δόξα εις τους αιώνας» (Ρωμ. 11,36)».